

สรุปความเสี่ยงด้าน ML/FT รายภาค

การประเมินความเสี่ยงระดับชาติ (NRA) ที่จัดทำขึ้นโดย IMF ได้วิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงด้าน ML/FT สำหรับธุรกิจภาคต่างๆ ของไทยดังนี้

การฟอกเงิน (ML)

1. ภาคธนาคารและกิจการรับเงินฝาก

ประเทศไทยมีธนาคารเป็นศูนย์กลางของระบบการเงิน มีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ออกใบอนุญาตและกำกับดูแลธนาคารที่มีใบอนุญาต ธนาคารและกิจการรับเงินฝากได้รับการประเมินว่าเป็นภาคที่มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน “สูง” เนื่องจากมีแนวโน้มที่จะถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินสูงที่สุด ปัจจัยเสริมคือมีลูกค้าหลายประเภททั้งที่อยู่ในประเทศและนอกประเทศ บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ซึ่งมีความซับซ้อนก่อให้เกิดอุปสรรคในการระบุเจ้าของผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง แม้ว่าภาคธนาคารจะมีมาตรการควบคุมด้าน AML/CFT ที่ดีที่สุดก็ตาม

แม้แนวโน้มในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์จะมีสูงขึ้นแต่ธุรกรรมเงินสดยังคงเป็นกลไกการชำระเงินที่สำคัญที่สุดในประเทศไทย ข้อมูลบ่งชี้ว่ามีการทำธุรกรรมเงินสดมูลค่ากว่า 1,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ (30,000 บาท) ไม่น้อยกว่า 10,000 ครั้งต่อวัน นอกจากธุรกรรมเงินสดแล้ว ธนาคารยังให้บริการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยทั้งธุรกรรมเงินสดและการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นไม่มีการจำกัดมูลค่าแม้ว่าธนาคารจะมีการจำกัดภายในเกี่ยวกับมูลค่าและจำนวนธุรกรรมที่สามารถดำเนินการผ่านระบบ ATM และระบบอินเทอร์เน็ต

สหกรณ์ที่จัดตั้งโดยกลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันและดำเนินการในไทยมีมากกว่า 7,000 สหกรณ์ ประเภทของสหกรณ์เช่น สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิต เป็นต้น ทั้งนี้ สหกรณ์มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน “ต่ำ” และมีแนวโน้มที่จะถูกใช้เป็นช่องทางการฟอกเงินต่ำ เนื่องจากลักษณะของบริการและผลิตภัณฑ์ที่จำกัดกว่าธนาคาร

2. ภาคตลาดหลักทรัพย์

ภาคตลาดหลักทรัพย์ได้รับการประเมินว่ามีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินระดับ “ปานกลาง” และมีแนวโน้มที่จะถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินปานกลาง ภาคตลาดหลักทรัพย์ในไทยประกอบด้วย บริษัทจัดการลงทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทจัดการทรัพย์สิน บริษัทหลักทรัพย์ในไทยได้รับใบอนุญาตและถูกกำกับดูแลโดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ซึ่งกำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์มีนโยบายด้าน AML/CFT ซึ่ง ก.ล.ต. จะทำหน้าที่กำกับตรวจสอบเพื่อวัตถุประสงค์ด้าน AML/CFT ผ่านการตรวจประเมินทั้งแบบลงพื้นที่ (onsite) และตรวจสอบจากเอกสาร (offsite)

ในปี พ.ศ. 2553 ตัวอย่างข้อบกพร่องสำคัญของบริษัทหลักทรัพย์อาทิ ไม่สามารถระบุเจ้าของผู้รับประโยชน์ได้ ไม่มีกระบวนการรู้จักตัวตนลูกค้า/การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (KYC/CDD) ไม่มีการดำเนินการด้าน KYC/CDD อย่างเพียงพอสำหรับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง และไม่มีการจัดการความเสี่ยงเพื่อวัตถุประสงค์ด้าน AML/CFT รวมทั้งระบบการตรวจสอบธุรกรรมสงสัยไม่เหมาะสมหรือไม่มีประสิทธิภาพ

ในส่วนบริษัทหลักทรัพย์ได้รับการประเมินว่ามีแนวโน้มที่จะถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน “สูง” บริษัทหลักทรัพย์ไม่รับเงินสดในการทำธุรกรรม ดังนั้นลูกค้าที่ต้องการทำธุรกรรมกับบริษัทหลักทรัพย์ต้องเปิดบัญชีกับบริษัทหลักทรัพย์ดังกล่าวและฝากเงินในบัญชีผ่านทางธนาคาร วิธีการนี้ช่วยลดความเสี่ยงด้านการฟอกเงินที่บริษัทหลักทรัพย์ต้องเผชิญแม้ว่าบริษัทหลักทรัพย์จะต้องทำ CDD เมื่อดำเนินการเริ่มความสัมพันธ์ทางธุรกิจเป็นครั้งแรก

3. ภาคการประกัน

ภาคการประกันมีความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน “ต่ำที่สุด” และมีผลกระทบระยะสั้นด้านการฟอกเงินจากการทำธุรกรรมผ่านภาคประกันน้อย บริษัทประกันส่วนใหญ่เป็นของไทย ที่เป็นของต่างชาติมีประมาณ 25% ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการอนุญาตและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) คปภ. กำหนดให้บริษัทประกันมีนโยบายด้าน AML/CFT อย่างไรก็ตาม คปภ. มีข้อจำกัดในการกำกับตรวจสอบบริษัทประกัน เนื่องจากไม่มีบทลงโทษในกรณีที่พบข้อบกพร่องในด้าน AML/CFT ของบริษัทประกัน

ในภาพรวม แนวโน้มในการใช้ภาคประกันเป็นช่องทางในการฟอกเงินนั้นเพิ่มขึ้นเนื่องจากเครือข่ายที่มีลักษณะกระจาย กล่าวคือ เครือข่ายตัวแทนและนายหน้าผู้ค้าประกันไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยตรงของ คปภ. เพื่อบรรเทาความเสี่ยงดังกล่าว บริษัทประกันจะตรวจสอบนายหน้าและตัวแทนว่าได้ดำเนินการตามนโยบายและขั้นตอนของบริษัทรวมทั้งมาตรการด้าน AML/CFT

4. ธุรกิจให้บริการทางการเงิน

ธุรกิจให้บริการทางการเงินรวมถึงผู้ให้บริการแลกเปลี่ยนเงิน โอนเงิน และบริการออกบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งดำเนินการในประเทศไทยและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยกว่า 1,000 แห่ง

ธุรกิจดังกล่าวมีความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน “สูง” เนื่องจากหลายปัจจัยได้แก่ ลูกค้ามีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นลูกค้าที่เดินเข้ามาทำธุรกรรมด้วยตนเอง ลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวและลูกค้าที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย อีกปัจจัยคือธุรกิจนี้ยังไม่เข้าถึงทรัพยากรอย่างเพียงพอเพื่อดำเนินมาตรการด้าน AML/CFT อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะธุรกิจนี้ยังมีขนาดเล็ก

5. กลุ่มธุรกิจและวิชาชีพที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (DNFBPs)

DNFBPs ได้รับการประเมินว่ามีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินในระดับ “ปานกลาง” แบ่งได้ดังนี้

-ผู้ประกอบอาชีพค้าเพชรพลอย อัญมณี ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วยเพชรพลอย อัญมณี หรือทองคำมีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินในระดับ “ปานกลาง” ทั้งนี้ มีร้านขายของเก่าและร้านขายเพชรพลอย อัญมณี ทองคำกว่า 29,000 แห่ง แต่มีเพียง 13,000 แห่งที่จดทะเบียนกับกระทรวงมหาดไทย โดยทองคำและเพชรมีแนวโน้มที่จะถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินมากที่สุดเนื่องจากมีมูลค่าในตัวเองและจัดเก็บหรือเคลื่อนย้ายสะดวก ขณะที่พระเครื่องก็เป็นช่องทางในการฟอกเงินที่อาจเกิดขึ้นได้โดยผู้ขายมีช่องทางในการขายหลายช่องทางไม่ว่าจะเป็นขายต่อหน้า ส่งทางอีเมลและขายทางอินเทอร์เน็ตโดยชำระเป็นเงินสดหรือผ่านระบบอินเทอร์เน็ต อนึ่ง NRA

ระบุว่าแม้พระองค์จะเป็นจุดเปราะบางต่อการฟอกเงิน แต่ไม่มีการสืบสวนสอบสวนการฟอกเงินที่เกี่ยวกับพระองค์เป็นการเฉพาะในไทย

-นายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินในระดับ “ปานกลาง” NRA ระบุว่าการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์จะดำเนินการผ่านธนาคาร และมีการควบคุมการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์โดยชาวต่างชาติ ชาวต่างชาติไม่สามารถเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์โดยใช้ชื่อตนเองได้ จึงมักมีการใช้ตัวแทนในการเป็นเจ้าของ

-ผู้ประกอบการอาชีพนักบัญชี ผู้ตรวจสอบ และทนายความ มีความเสี่ยงด้านการฟอกเงินในระดับ “ปานกลาง” โดยประเมินว่าผู้ประกอบการเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงินในนามของลูกค้าและมีฐานลูกค้าที่กว้างขวาง

การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (FT)

ภาคธนาคารมีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นช่องทางในการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายทั้งในทางตรงและทางอ้อม “สูงมาก” ขณะที่ภาคบริการการเงินมีความเสี่ยง “สูง” และภาคองค์กรไม่แสวงกำไรมีความเสี่ยง “สูง”
